

Пропозиції
Державної служби фінансового моніторингу України
до проєкту Закону України «Про віртуальні активи»
за ініціативою Жмеренецького О.С. та ін.
реєстраційний номер 3637 від 11.06.2020 (доопрацьований)

до другого читання

1. Держфінмоніторингом підтримується проєкт Закону України «Про віртуальні активи» (далі – Законопроєкт), однак за умови його доопрацювання.

2. Пропонуємо врахувати наступні пропозиції:

2.1. Статтю 1 доповнити абзацом чотирнадцятим такого змісту:

«Терміни «структура власності», «бездоганна ділова репутація», «істотна участь» вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

2.2. Пункт 1 частини першої статті 2 доповнити словами «або пропонує продукти та/або послуги учасникам ринку віртуальних активів в Україні чи проводить операції з території України»;

2.3. У статті 17:

у частині шостій:

у пункті 1 слова «керівники та засновники» замінити словами «засновники, власники істотної участі, кінцеві бенефіціарні власники та керівники», а після слів «постачальника послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів» доповнити словами «а також постачальники послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів – фізичні особи - підприємці»;

пункт 4 викласти в такій редакції:

«4) розробити та впровадити внутрішні документи з питань фінансового моніторингу відповідно до законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

доповнити пунктом 5 такого змісту:

«5) статутний капітал не може бути сформовано за рахунок коштів, джерело яких не можливо підтвердити на підставі офіційних документів або їх копій, засвідчених в установленому порядку»;

у частині сьомій:

доповнити новими абзацами шостим та сьомим такого змісту:

«2) структура власності;

3) документи, що підтверджують джерела походження коштів, використаних для формування статутного капіталу»;

новий абзац восьмий викласти у такій редакції:

«ділову репутацію кінцевих бенефіціарних власників;»;

у новому абзаці дев'ятому після слів «ідентифікаційні дані таких осіб» доповнити словами «їх ділову репутацію;»;

у новому абзаці одинадцятому слова «ділову репутацію заявника» виключити;

абзац чотирнадцятий виключити;

частину п'ятнадцяту після слів «у будь-якій інформації,» доповнити словами «що подавалась для проведення державної реєстрації або;»;

частину сімнадцяту доповнити пунктом 3 такого змісту:

«3) встановлення невідповідності постачальника послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, вимогам цього Закону за результатами розгляду документів, поданих відповідно до частини п'ятнадцятої цієї статті.»

2.4. Доповнити пункт 2 розділу VI підпунктом 4 такого змісту:

«4) У Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., N 25, ст. 171; із змінами, внесеними Законом України від 4 березня 2020 року N 524-IX):

У статті 1:

пункт 2 доповнити словами «віртуальні активи»;

пункт 13 викласти у такій редакції:

«13) віртуальний актив – сукупність даних в електронній формі, яка має вартість та існує в системі обігу віртуальних активів. Віртуальний актив може бути як самостійним об'єктом цивільного обороту, так і посвідчувати майнові або немайнові права, зокрема, права вимоги на інші об'єкти цивільних прав;»;

пункт 51 викласти у такій редакції:

«51) постачальники послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів – суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють в інтересах третіх осіб один або декілька з наступних видів діяльності:

зберігання або адміністрування віртуальних активів та ключів віртуальних активів;

обмін віртуальних активів;

переказ віртуальних активів;

участь і надання фінансових послуг, пов'язаних із пропозицією емітента та/або продажем віртуальних активів;»;

Частину першу статті 2 після слів «забезпечують проведення фінансових операцій на території України та за її межами відповідно до» доповнити словами «закону або»;

Частину сьому статті 7 після слів «неприбуткових організацій, у тому числі благодійних» доповнити словами «а також продуктів та послуг, пов'язаних з віртуальними активами»;

Пункт 25 частини другої статті 8 доповнити словами «та/або пов'язані з віртуальними активами»;

Частину двадцяту статті 11 після слів «абзацом четвертим» доповнити словами «та абзацом п'ятим (в частині переказу віртуальних активів)»;

Статтю 14 викласти у такій редакції:

«Стаття 14. Інформація, яка супроводжує переказ коштів або віртуальних активів

1. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів платнику (ініціатору переказу), повинен забезпечити, щоб усі перекази супроводжувалися:

1) інформацією про платника (ініціатора переказу):

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові; номер рахунка/електронного гаманця, на якому зберігаються електронні гроші (далі - електронний гаманець)/ім'я гаманця віртуальних активів, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції, який дає змогу здійснити відстеження операції (далі - унікальний обліковий номер фінансової операції); місце проживання (або місце перебування фізичної особи - резидента чи місце тимчасового перебування фізичної особи - нерезидента в Україні) або номер (та за наявності - серію) паспорта громадянина України (або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаним на території України для укладення правочинів), або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або дату і місце народження;

б) юридичну особу - повне найменування; місцезнаходження або ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (для резидентів), номер рахунка/електронного гаманця/ ім'я гаманця віртуальних активів, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування; місцезнаходження, номер рахунка/електронного гаманця/ ім'я гаманця віртуальних активів, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

2) інформацією про отримувача переказу коштів:

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, номер рахунка/електронного гаманця/ ім'я гаманця віртуальних активів, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

б) юридичну особу - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця/ім'я гаманця віртуальних активів, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця/ ім'я гаманця віртуальних активів, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції.

Зазначені у частині першій цієї статті вимоги можуть не застосовуватися у випадках, визначених частинами третьою і четвертою цієї статті.

2. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів платнику (ініціатору переказу), здійснює належну перевірку до проведення переказу шляхом верифікації платника (ініціатора переказу) в частині даних, наведених у пункті 1 частини першої цієї статті, на підставі офіційних документів або інформації, отриманої з офіційних та/або надійних джерел.

3. У разі ініціювання переказу в межах України з використанням електронних платіжних засобів, електронних грошей на суму, що є меншою ніж 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, та відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 30 тисяч гривень, такий переказ повинен супроводжуватися як мінімум номером рахунка/електронного гаманця/ або унікальним номером електронного платіжного засобу платника (ініціатора переказу)/наперед оплаченої картки багатocільового використання та номером рахунка або унікальним номером електронного платіжного засобу отримувача/наперед оплаченої картки багатocільового використання, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальним обліковим номером фінансової операції.

При цьому суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів платнику (ініціатору переказу), протягом трьох робочих днів з дня надходження запиту від посередника з переказу коштів або суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів отримувачу, зобов'язаний на їх запит надати:

1) інформацію про платника (ініціатора переказу):

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові або номер її рахунка/електронного гаманця/, з якого списуються кошти, або унікальний номер електронного платіжного засобу/наперед оплаченої картки багатocільового використання, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції;

б) юридичну особу - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця, з якого списуються кошти, або унікальний номер електронного платіжного засобу/наперед оплаченої картки багатocільового використання, а в

разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції;

2) інформацію про отримувача переказу коштів:

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, номер рахунка/електронного гаманця, на який зараховуються кошти, або унікальний номер електронного платіжного засобу/наперед оплаченої картки багатоцільового використання, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції;

б) юридичну особу - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця, на який зараховуються кошти, або унікальний номер електронного платіжного засобу/наперед оплаченої картки багатоцільового використання, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування, номер рахунка/електронного гаманця, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка/електронного гаманця - унікальний обліковий номер фінансової операції.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів платнику (ініціатору переказу), може не здійснювати верифікації платника (ініціатора переказу) відповідно до частини другої цієї статті, крім випадків, якщо:

виникає підозра, що фінансова операція або сукупність пов'язаних між собою фінансових операцій можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму або фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги з переказу коштів платнику (ініціатору переказу), отримує від платника (ініціатора переказу) електронні гроші для їх обміну/погашення на безготівкові кошти з метою їх подальшого переказу.

4. У разі ініціювання переказу за межі України на суму, що є меншою ніж 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, та відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 30 тисяч гривень, такий переказ повинен супроводжуватися як мінімум:

1) інформацією про платника (ініціатора переказу):

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові; номер її рахунка, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

б) юридичну особу - повне найменування, номер рахунка, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування, номер рахунка, з якого списуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

2) інформацією про отримувача переказу коштів:

а) фізичну особу (фізичну особу - підприємця) - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, номер рахунка, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

б) юридичну особу - повне найменування, номер рахунка, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції;

в) траст або інше подібне правове утворення - повне найменування, номер рахунка, на який зараховуються кошти, а в разі відсутності рахунка - унікальний обліковий номер фінансової операції.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів платнику (ініціатору переказу), може не здійснювати верифікації платника (ініціатора переказу) відповідно до частини другої цієї статті, крім випадків, якщо:

виникає підозра, що фінансова операція або сукупність пов'язаних між собою фінансових операцій можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму або фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги з переказу коштів платнику (ініціатору переказу), отримує від платника (ініціатора переказу) кошти у готівковій формі для здійснення переказу або електронні гроші для їх обміну/погашення на безготівкові кошти з метою їх подальшого переказу.

5. Суб'єкту первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів платнику (ініціатору переказу), забороняється здійснювати переказ коштів/віртуальних активів у разі відсутності інформації, якою повинна супроводжуватися фінансова операція з переказу коштів та/або віртуальних активів у випадках, передбачених відповідно частинами першою, третьою та четвертою цієї статті.

6. Посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів / суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, зобов'язаний:

1) запровадити процедури з метою перевірки, що дані про платника (ініціатора переказу) і отримувача переказу заповнені з використанням знаків та

символів, що допускаються правилами відповідної платіжної системи/системи обігу віртуальних активів (у разі наявності таких вимог платіжної системи/системи обігу віртуальних активів);

2) запровадити процедури моніторингу переказів, включаючи, у разі необхідності, моніторинг у реальному часі або моніторинг за фактом виконання переказу з метою виявлення відсутності інформації про платника (ініціатора переказу) та/або отримувача переказу у випадках, передбачених цією статтею.

7. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, здійснює належну перевірку до зарахування переказу на рахунок отримувача/ гаманець віртуальних активів отримувача або видачі йому у готівковій формі шляхом верифікації отримувача в частині даних, наведених у пункті 2 частини першої цієї статті, на підставі офіційних документів або інформації, отриманої з офіційних та/або надійних джерел, з урахуванням особливостей, визначених частиною восьмою цієї статті.

8. У разі виплати переказу на суму, що є меншою ніж 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, та відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 30 тисяч гривень, суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, може не здійснювати верифікації отримувача відповідно до частини сьомої цієї статті, крім випадків, якщо:

виникає підозра, що фінансова операція або сукупність пов'язаних між собою фінансових операцій можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму або фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги з переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, здійснює виплату переказу в готівковій формі або за дорученням отримувача здійснює придбання електронних грошей/віртуальних активів.

9. Верифікація платника (ініціатора переказу/отримувача може не здійснюватись, якщо платник (ініціатор переказу)/отримувач був ідентифікований та верифікований раніше у порядку, визначеному статтею 11 цього Закону.

10. Посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів /суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, повинен запровадити процедури на основі ризик-орієнтованого підходу щодо прийняття рішення про здійснення, відхилення чи зупинення переказу коштів та/або віртуальних активів, що не містить інформації, передбаченої цією статтею, та вжиття відповідних заходів.

11. Якщо посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів під час отримання переказу виявив факт відсутності даних про платника (ініціатора переказу) та/або отримувача, передбачених цією статтею, або такі дані

заповненні з використанням символів, що не допускаються правилами відповідної платіжної системи/системи обігу віртуальних активів, посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів повинен прийняти рішення на основі ризик-орієнтованого підходу щодо відхилення такого переказу або подання запиту на отримання необхідної інформації до чи після здійснення переказу коштів та/або віртуальних активів.

12. Якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, під час отримання переказу виявив факт відсутності даних про платника (ініціатора переказу) та/або отримувача, передбачених цією статтею, або такі дані заповненні з використанням символів, що не допускаються правилами відповідної платіжної системи/системи обігу віртуальних активів, суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу, повинен прийняти рішення на основі ризик-орієнтованого підходу щодо відхилення такого переказу або подання запиту на отримання необхідної інформації до чи після здійснення зарахування коштів на рахунок отримувача/гаманець віртуальних активів або їх видачі отримувачу в готівковій формі.

13. Якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів платнику (ініціатору переказу)/посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів неодноразово не надає на запит інформацію про платника (ініціатора переказу)/отримувача, суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що направляє запит, повинен вжити належних заходів, зокрема, надсилання попередження з встановленням кінцевих строків про надання запитуваної інформації або про відхилення будь-яких майбутніх переказів, або про обмеження (розірвання) ділових відносин з відповідним суб'єктом первинного фінансового моніторингу.

14. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів отримувачу/посередник з переказу коштів зобов'язаний інформувати Національний банк України щодо фактів відсутності інформації про платника (ініціатора переказу)/отримувача переказу у порядку, встановленому Національним банком України.

15. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу віртуальних активів отримувачу/посередник з переказу віртуальних активів зобов'язаний інформувати Міністерство цифрової трансформації щодо фактів відсутності інформації про платника (ініціатора переказу)/отримувача переказу у порядку, встановленому Міністерством цифрової трансформації.

16. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги переказу коштів та/або віртуальних активів отримувачу/посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів повинен враховувати факт відсутності інформації про платника (ініціатора переказу)/отримувача переказу під час аналізу фінансових операцій та в разі наявності підозри повідомити спеціально уповноважений орган у строки, визначені цим Законом.

17. Посередник з переказу коштів та/або віртуальних активів повинен під час здійснення переказу забезпечити збереження і передачу всієї отриманої інформації про платника і отримувача переказу.

18. Вимоги цієї статті поширюються на фінансові операції з переказу, що здійснюються з використанням електронних грошей та віртуальних активів.

19. Якщо платник або отримувач переказу віртуальних активів діє у власних інтересах та не користується послугами постачальника послуг віртуальних активів, залучений до такого переказу суб'єкт первинного фінансового моніторингу іншого учасника переказу забезпечує зберігання визначеної частиною першою цієї статті інформації про свого клієнта без супроводження переказу такою інформацією.

20. Вимоги цієї статті не поширюються на випадки здійснення:

- 1) операцій зняття коштів з власного рахунка;
- 2) переказу коштів з метою сплати податків, зборів, платежів, зборів на обов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування, штрафних санкцій та пені за порушення законодавства до державного і місцевих бюджетів, Пенсійного фонду, на рахунки органів державної влади, органів місцевого самоврядування або переказу коштів за житлово-комунальні послуги;
- 3) переказу коштів, коли платник (ініціатор переказу) і отримувач є суб'єктами первинного фінансового моніторингу, що надають послуги з переказу коштів, а також діють від власного імені та за власний рахунок;
- 4) переказу коштів, у разі якщо використовуються електронні платіжні засоби або електронні гроші для оплати товарів чи послуг і номер електронного платіжного засобу та/або наперед оплаченої картки багатocільового використання супроводжує переказ на всьому шляху руху коштів;
- 5) переказу коштів на суму, що є меншою ніж 30 тисяч гривень, або суму, еквівалентну зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, для зарахування на рахунок отримувача виключно з метою оплати вартості товарів, робіт, послуг, погашення заборгованості за кредитом за умови, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що надає послуги з переказу коштів отримувачу, може здійснити відстеження через отримувача за допомогою унікального облікового номера фінансової операції переказу коштів та визначити особу, яка уклала договір з отримувачем про поставку товарів, виконання робіт, надання послуг, надання кредиту;
- 6) переказу коштів між платником (ініціатором переказу) і отримувачем платежу, що проводиться через посередника, уповноваженого вести переговори та укладати договір купівлі-продажу товарів або послуг від імені платника (ініціатора переказу) або отримувача;
- 7) операції із забезпечення проведення переказу коштів, що здійснюються операторами послуг платіжної інфраструктури;

8) переказу коштів готівкою в межах України у сумі, що є меншою ніж 5 тисяч гривень, та відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 5 тисяч гривень.

19. Інші випадки, за яких вимоги цієї статті не застосовуються, можуть встановлюватися нормативно-правовими актами Національного банку України та Міністерства цифрової трансформації.

Крім того, слід зазначити, що Україна як країна-член ООН, відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН від 29.07.2005 № 1617(2005), а також з урахуванням ратифікації 17.11.2010 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (стаття 13 Конвенції), зобов'язана дотримуватись Рекомендацій FATF.

В зв'язку з чим положення Законопроекту підлягають приведенню у відповідність до вимог, зокрема 15 та 26 Рекомендацій FATF, оскільки недотримання зазначених вимог при запровадженні державного регулювання ринку віртуальних валют може призвести до включення України до переліку країн, що мають недоліки у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, що, в свою чергу, матиме негативні наслідки для національної економіки.

Голова

Ігор ЧЕРКАСЬКИЙ

08.12.2020